

WMFKOEPEL

Driemaandelijks tijdschrift van de West-Vlaamse Milieufederatie vzw
Nummer 1 - januari-februari-maart 2012 - jaargang 7
Verantwoordelijke uitgever : Eric Vandompe, Standaardmolen 20, Kuurne

WMFkoepel

WMFkoepel is het driemaandelijks tijdschrift van de West-Vlaamse Milieufederatie vzw (WMF).

7-de jaargang- nummer 1- 1e trimester 2012

Verantwoordelijke uitgever

Eric Vandorpe, Standaardmolen 20, 8520 Kuurne

Werken mee aan dit nummer

Katty De Wilde, Bart Vanwildemeersch, Eric Vandorpe.

Foto's

Vermeld bij de foto's. Voorpagina : West-Vlaamse Natuurstudiedag 2012. Foto Dieter Anseeuw

Copyright

Overname van artikels wordt aanbevolen, mits bronvermelding.

Westvlaamse Milieufederatie vzw

De West-Vlaamse Milieufederatie (WMF) vzw is de koepelorganisatie van de West-Vlaamse natuur- en milieuverenigingen en beoogt de bescherming van de natuur en het leefmilieu van West-Vlaanderen. De WMF is in 1996 ontstaan uit het West-Vlaams Overleg en is een onafhankelijke en pluralistische vereniging en heeft geen enkele binding met politieke partijen. WMF is intermediaire partner van de Bond Beter Leefmilieu (BBL) vzw.

Lidmaatschap

Enkel natuur- en milieuverenigingen, werkzaam in West-Vlaanderen kunnen lid worden van de WMF vzw. Dit kan door zich schriftelijk kandidaat te stellen bij de voorzitter van de vzw : eric-vandorpe@scarlet.be.

Bestuursleden

Eric Vandorpe (voorzitter)
Kris Dekeyzer (ondervoorzitter) ;
Martine Langen (secretaris) ;
Marcel Heintjens (penningmeester) ;
Gabriël Vandemaele (bestuurslid).
Maarten Tavernier (bestuurslid).
Peter Hantson (bestuurslid).
Paul De Graeve (bestuurslid).
Tomas Naudts (bestuurslid).

De West-Vlaamse Milieufederatie vzw is erkend door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De werking van de West-Vlaamse Milieufederatie vzw wordt gesteund door :

WMF-vertegenwoordigers :

Provinciale Mineraad West-Vlaanderen :

kris.dekeyzer@scarlet.be (voorzitter) ;
martine.langen@detorenvalk.be ;
gabriel.vandemaele@pandora.be ;
bart.vanwildemeersch@wmfkoepel.be ;
mheintjens@telenet.be

Plaatsvervangers : Peter Hantson, Kristina Naeyaert, Paul De Vlam, Rudy Devos & Katty De Wilde

Provinciale Commissie Ruimtelijke Ordening (PROCORO)

eric-vandorpe@scarlet.be
martine.langen@detorenvalk.be

Inagro Adviesraad Proclam

kris.dekeyzer@scarlet.be
bart.vanwildemeersch@wmfkoepel.be ;
gabriel.vandemaele@pandora.be ;
manuel.de.witte@telenet.be
peter.hantson@skynet.be

NME-platform West-Vlaanderen

eric-vandorpe@scarlet.be
katty.de.wilde@wmfkoepel.be

Resoc Brugge

kris.dekeyzer@scarlet.be
plaatsvervanger : paul.degraeve@skynet.be

Adviescomité openlucht recreatie Westtoer

kris.dekeyzer@scarlet.be

SECRETARIAAT

Beenhouwersstraat 7

8000 Brugge

050/707.107

openingsuren

maandag van 9u tot 17u
dinsdag van 9u tot 17u
woensdag van 9u tot 12u
donderdag van 9u tot 17u
vrijdag van 9u tot 17u

secretariaat

secretariaat@wmfkoepel.be

coördinator

katty.de.wilde@wmfkoepel.be

beleidsmedewerker

bart.vanwildemeersch@wmfkoepel.be

www.wmfkoepel.be

Inhoudstafel

Colofon.....2

Inhoudstafel en kalender3

Redactioneel.....4

Natuurstudie

Fotoverslag

West-Vlaamse Natuurstudidag 2012.....5

Beleid

Plantjes & beestjes op zoek naar
een donker plekje in West-Vlaanderen..... 10

Beleid

Duurzame idealen en coöperatief ondernemen :

2 handen op 1 buik.....14

Beweging

Sociale media voor jouw vereniging.....17

Leesvoer voor verandering.....19

Kalender

MEI

• Maandag 21 mei -Roeselare

WMF-Overleg met de lidverenigingen

met inhoudelijke vorming over :

"toetsing signaalgebieden"

(=actualisatie watertoets) &

stand van zaken integraal waterbeheer van de
West-Vlaamse beken.

PNZC Roeselare

Meer info : katty De Wilde

JUNI

• Zaterdag 4 & Zondag 5 juni

Open ecotuindagen van Velt.

Ook in West-Vlaanderen worden een 15-tal
ecologische tuinen opengesteld voor het publiek

Meer info : www.durftuinierenzonder.be &

• Maandag 18 juni

WMF-Overleg met de lidverenigingen

met informatieve stadswandeling in Brugge
over ecologisch groenbeheer.

Brugge

Meer info : katty De Wilde

Beste lezer,

Gisteren was ik aanwezig op de Vlaamse Ardennendag. Samen met de vrienden van De Vlasbek van Kuurne hebben we weer kunnen genieten van dit prachtig deel van ons Vlaamse land. Dit deed mij er ook aan denken dat we zorgzaam moeten omspringen met ons landschap, met onze natuur en ook met water. Voor de zoveelste keer moesten we weer vaststellen hoe moeilijk het is en blijft om aan ruimtelijk ordening te doen en zeker in die regio's, die bescherming vragen.

In onze provincie is men al geruime tijd bezig met het voorbereiden van de herziening van het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan. De diverse actoren van het middenveld hebben inspraak gekregen bij de opmaak van deze herziening. Op diverse momenten heb ik er u verslag over uitgebracht, en nu staan we zover dat de Deputatie moet over gaan tot de voorlopige vaststelling. Een moeilijk punt in de voorbereiding was het hoofdstuk over de natuurverbindingsgebieden in de gewenste natuurlijke structuur. Het uitgangspunt voor de selectie van natuurverbindingsgebieden zijn de natuurkerngebieden. Natuurkerngebieden zijn die gebieden die van een feitelijk natuurbeheer genieten, uitgevoerd wordt door terreinbeherende overheden (vlaams gewest, provincie, gemeente) en terreinbeherende organisaties zoals Natuurpunt. Dat was een belangrijk punt, maar het staat erin. Verder in het jaar zal dan het openbaar onderzoek komen waarvan we u zeker op de hoogte houden.

Op politiek vlak is 2012 een bijzonder jaar omwille van de verkiezingen in oktober, verkiezingen voor gemeenteraad en provincieraad. Alle politieke partijen zijn nu al druk bezig met de voorbereiding. Maar ook wij moeten tonen dat het ook voor ons belangrijk is. De WMF heeft reeds aan alle partijen het memorandum over gemaakt met de vraag dit grondig door te nemen en zoveel mogelijk over te nemen in hun programma's. Dat kunt u doen op gemeentelijk vlak: zeker doen want ook lokale voorstellen zijn belangrijk.

Ik wil hier ook nog even uw aandacht vragen voor water. Onze watervoorraad is eindig en er bestaat geen alternatief. Onder invloed van de klimaatveranderingen zullen we vaker te maken krijgen met extreme droogte en overstromingen. Het is zeker de moeite om hier bij stil te staan, want water is bron van alle leven. Op termijn is waterschaarste en waterkwaliteit een probleem. Samen met de overheid zullen we moeten werken aan een integraal waterbeleid, maar ook individueel kunnen we ons steentje bijdragen door aan waterbesparing te doen.

Nu de lente er toch is wil ik nog een oproep doen voor eco-vriendelijke tuinen. Wat is het leuk om in je eigen tuin te kunnen zaaien en planten en dan de opbrengst te kunnen gebruiken in de keuken. Enkele dagen geleden was ik in mijn tuin thuis bezig met planten van aardappelen en kon ik volop genieten van een pimpelmees, die haar nest aan klaar maken was, echt leuk.

Hierbij doe ik een voorstel aan deze onder u die een tuin bezitten, verander een deel van het gazon in moestuin en je zult er zeker van genieten.

Laten we samen positief vooruit denken en handelen, waarvoor dank.
Veel leesplezier.

Vandorpe Eric
Voorzitter WMF

WEST-VLAAMSE NATUURSTUDIEDAG 2012 OVER KLIMAATVERANDERING - FOTOOVERSLAG

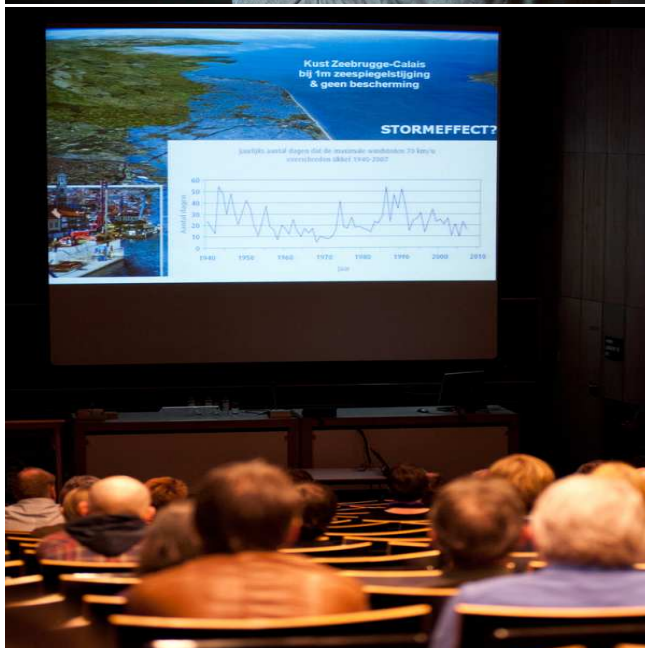

Op zaterdag 3 maart organiseerden Provincie West-Vlaanderen, de West-Vlaamse Milieufederatie, Natuur.koepel Zuid-West-Vlaanderen, de KULAK- Kortrijk, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en het Agentschap voor Natuur en Bos voor de 10e keer de West-Vlaamse Natuurstudiedag. Een 150-tal deelnemers luisterden een hele dag naar diverse sprekers over het thema : "gevolgen van klimaatverandering op de natuur in West-Vlaanderen". Op volgende bladzijden geven we aan de hand van de foto's van Dieter Anseuw (Katho Kortrijk) een impressie van de dag.

Jan Staes, collega van Patrick Meire aan de Universiteit van Antwerpen, beet de spits af. Hij confronteerde het publiek onmiddellijk met de grote en soms ronduit afschrikwekkende veranderingen, waar onze maatschappij door klimaatwijzigingen komende decennia mee te maken zal krijgen. De noodzaak om klimaatverandering en de mogelijke gevolgen op ecosystemen te begrijpen is een enorme uitdaging voor de wetenschap. Maar gelukkig bracht Jan Staes ook nog een positieve boodschap : klimaatverandering kan een katalysator zijn voor het herstel van de samenhang tussen menselijke activiteiten en natuurlijke processen. Natuurlijke en semi-natuurlijke ecosystemen voorzien de maatschappij van voordelen van grote ecologische, socio-culturele en economische waarde. Het verhogen van de veerkracht van ecosystemen zal een cruciale strategie worden voor het reduceren van de negatieve impact van klimaatverandering. Investeren in natuurlijk kapitaal, en dus in ecosysteemdiensten, is de beste investering, die we nu doen.

Dirk Libbrecht (foto onder), hydroloog en geoloog, ging dieper in op de concrete veranderingen in weersomstandigheden door klimaatverandering en de gevolgen daarvan in regio West-Vlaanderen. Hij stelde dat de effecten van klimaatwijzigingen zich hier voornamelijk zullen manifesteren als gevolg van meer natte winters en droge zomers. Deze laatste zullen gekenmerkt worden door een toename van zowel onweersstormen als hittegolven en mogelijk ook door een verhoging van de gemiddelde windsnelheden. Door de toename van winterse neerslag zullen ook overstromingen toenemen. De kustvlakte zal dan weer de gevolgen van een stijgende zeespiegel ondervinden. Dit versterkt niet alleen het overstromingsgevaar, maar ook de verzilting, zowel grondwater als oppervlaktewater. Zowel overstroming als langdurige periodes zonder neerslag kunnen verdroging veroorzaken in watergebonden natuurgebieden. Verdroging door klimaatverandering tegengaan kan door gangbare maatregelen: retentie van water in bovenstroomse gebieden, peilregeling en het vermijden van influx van voedselrijk water. De beste maatregel is ontsnippering en peilbeheer op zo ruim mogelijke gebieden.

Jan Seys (foto hierboven) van het Vlaams Instituut van de Zee (VLIZ) schetste eveneens een weinig opbeurend beeld van de invloeden van klimaatwijzigingen, die zich nu al manifesteren in de Noordzee: "Door de opwarming is de zeespiegel voor onze kust al zo'n 20 cm gestegen in de afgelopen 80 jaar en er staat ons nog een bijkomende stijging van 35 tot 150 cm te wachten tegen 2100. Daarbij komt een toename in intensiteit en frequentie van stormen, waardoor we onze kust voor overstroming moeten behoeden. Maar er is meer: er zijn nu al drastische veranderingen in fauna en flora, met belangrijke verschuivingen noordwaarts. Omdat al deze planten en dieren in relatie staan tot elkaar binnen een ruimer voedselweb, zal een verschuiving van één soort grote gevolgen hebben voor de overlevingskansen van de andere. Vandaag is dit aan onze kust zichtbaar door onder andere het verdwijnen van de kabeljauw en het verschijnen van de bruinvis, onze kleinste dolfijn. Daarnaast hebben de toegenomen concentraties koolstofdioxide ook al gezorgd voor 30 % verzuring van de wereldoceanen. Verzuring van de oceanen is één van de gevaarlijkste gevolgen van klimaatopwarming omdat het de basis van de voedselketen en bijgevolg van alle leven bedreigt." Verder gaf Jan Seys nog andere tot de verbeelding sprekende voorbeelden van de gevolgen van klimaatwarming. Zo maakte de grijze walvis, die al 250 jaar verdwenen is uit de Atlantische Oceaan, plots terug zijn opwachting in de Middellandse Zee. Dit is geen positief nieuws, want dit was enkel mogelijk doordat hij daar vanuit de Stille Oceaan was geraakt door een ijsvrij geworden noordwestelijke doorgang. Wanneer de klimaatopwarming zich verder doorzet, is er ook gevaar dat de warme Golfstroom stil valt. Als dat gebeurt, staat Europa een ferme afkoeling te wachten.

Marc Herremans (foto links onder) van Natuurpunt Studie ging verder door het te hebben over wat hij noemt : "klimaatkanaries". Klimaatkanaries zijn soorten, waarvan de levenswijze zo gevoelig is aan bepaalde aspecten van het klimaat (temperatuur, vochtigheid, vorstdagen, zon,...) dat de toe- of afname, of uitbreiding of inkrimping van het verspreidingsgebied van die soorten als indicator kan dienen van de omvang van de impact van klimaatverandering op de natuur. Hij gaf diverse voorbeelden van vooral zuidelijke soorten uit onze directe omgeving, die nu al decennia duidelijk gevolgen voelen van klimaatveranderingen. Voor noordelijke soorten, die afnemen of verdwijnen, is het moeilijker om een bredere achterliggende oorzaak van klimaatverandering te herkennen.

Na al deze confronterende informatie, stelden de drie kandidaten voor de eerste West-Vlaamse Natuurstudieprijs kort hun project aan het publiek voor. Aurel Vande Walle (hiernaast rechts boven) lichtte het kerkuilenproject van Natuurpunt De Torenvalk toe. Bob Vandriessche (hiernaast links onder) informeerde de deelnemers over het wintermonitoringsproject van de Vleermuizenwerkgroep en Johan Staelens (hiernaast rechts onder) ten slotte bracht de essentie van het Eikelmuisproject van de Zoogdierenwerkgroep naar voren. Omdat het alle drie waardevolle en evenwaardige projecten zijn, kon het publiek tijdens de lunchpauze zelf kiezen wie van de drie de prijs in de wacht sleepte.

Tegen de middag vulde het auditorium zich met de geur van een naderende lunch en bijgevolg begonnen al heel wat magen te knorren. Daarvan wilden de organisatoren nog even gebruik maken om de aanwezige natuurliefhebbers er op te wijzen dat ook wat we eten een aanzienlijke impact heeft op klimaat en natuur. aanbieden. Bart Vanwildemeersch (rechts onder), de nieuwe beleidsmedewerker van de WMF, nodigde de aanwezigen daarom uit tot een voorbeeldige klimaat- en natuurvriendelijke lunch, maar niet zonder eerst nog eens de pijlers van zo'n maaltijd in de verf te zetten : lokaal, seizoensgebonden, biologisch & plantaardig.

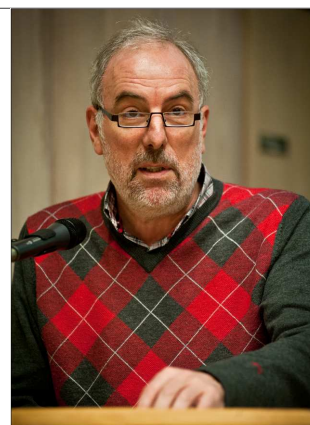
In de namiddag ging Maarten Hens (foto boven) van het INBO dieper in op de gevolgen van klimaatverandering voor natuur op het land. Hij verduidelijkte dit aan de hand van modellering van de waterhuishouding en monitoring van de mastjaren van beuken. Tom Andries (foto hiernaast links) van Natuurpunt Beheer gaf een blik op de impact van klimaatverandering op het dagdagelijkse natuurbeheer. "In de eerste plaats is het ook voor natuurbeheerders een taak om zoveel mogelijk CO²-uitstoot te verminderen en waar mogelijk zelfs op te slaan. Daarnaast moeten natuurbeheerders ook omgaan met verhoogde temperaturen en daaraan gekoppeld wijzigingen van nutriëntencycli en waterkringloop. Een gewijzigde nutriëntencyclus geeft mogelijk meer biomassaproductie en waar blijven we dan met de beheerresten. Een biovergistingsinstallatie kan gunstig lijken, maar heeft een negatieve impact op landgebruik en bijgevolg biodiversiteit. Vergistingsinstallaties hebben namelijk ook aanzienlijke hoeveelheden energiemais nodig om rendabel te produceren. Een andere keuze is compost. Een groot voordeel daarbij is dat meer koolstof in de bodem kan gebracht worden en dus kan worden gebruikt als klimaatbuffer. Maar uiteindelijk weegt de kostprijs hiervan zwaar door. De uitdaging voor hedendaags natuurbeheer ligt in de afstemming van zowel de effecten van klimaatverandering tegengaan, als ook een goed natuurbeheerscenario uitstippelen, gebaseerd op verschillende modellen. Een grote uitdaging.

Jasmin Lauwaert (foto onder rechts) van Natuurpunt vulde Tom aan maar dan op beleidsniveau. "De gevolgen van klimaatverandering zijn nu al merkbaar en zullen de komende jaren nog toenemen. We kunnen dus niet anders dan ons daar op voor te bereiden en aan klimaatadaptatie te werken. Natuurpunt is voorstander om dit zoveel mogelijk te doen mét de natuur : groene en blauwe klimaatsponzen dus, ofwel met biodiversiteit en ecosystemendiensten, die helpen de effecten van klimaatverandering op te vangen. Duurzaam beheer, behoud en herstel van ecosystemen, leveren essentiële ecosystemendiensten. Investeren in natuur brengt ook economisch op : infrastructuur, die beschermen tegen klimaatverandering zijn namelijk vaak kostelijke investeringen. In ons land is die analyse al een keer gemaakt naar aanleiding van het Sigmaplan. Ecosystemen zijn kostenefficiënter op vlak van CO²-opname en bieden tegelijk ook de meest effectieve bescherming tegen bv. overstromingen. Ook de onderhoudskosten zijn minimaal. In de praktijk betekent klimaatadaptatie dus meer natuur, in de vallei om water te kunnen bergen, op de plateaus en de heuvels om water vast te houden. Bebossing als anti-overstromingsmaatregel en bescherming in droge perioden. Nieuwe natuur aan de kust en in de stad, groendaken, wadi's, waterpleinen, stadsbossen,...zijn de toekomst.

Peter Norro (foto kolom hiernaast), directeur van de dienst Milieu, Natuur en Water van Provincie West-Vlaanderen, lichtte, in primeur, de bevindingen van het klimaat-effectenschetsboek toe. Dit document lieten Provincie Oost- en West-Vlaanderen samen maken in kader van het Interregproject "Neem de mensen mee". In navolging van provincie Zeeland, waar dit al eerder gebeurd was. De opdracht werd uitgevoerd door het studiebureau DHV in samenwerking met het KMI, KNMI en de Belgische Bodemkundige Dienst. Bedoeling is om duidelijk te maken aan de oost- en westvlamingen wat de gevolgen van klimaatopwarming in hun regio zijn. Het ontluisterende resultaat werd op een toegankelijke en oogopenende manier gebracht : ten gevolge van klimaatverandering kunnen er naast temperatuurstijging ook veranderingen in luchtstromingen optreden. Daardoor waaien er in de winter meer westen- en in de zomer meer oostenwinden. Dit versterkt de effecten van klimaatverandering. Extreme temperaturen nemen toe : we krijgen meer tropische en minder vorstdagen. Het is vrijwel zeker dat winters natter worden en zomers meer hevige buien zullen tellen. Toch zorgt de combinatie van temperatuurs- en neerslagwijzigingen voor grotere neerslagtekorten. We krijgen vaker droogtepieken, waardoor er meer oppervlakkige afstroming optreedt en de grondwatertafel minder aangevuld wordt. Ook de waterkwaliteit wordt bedreigd door overstorten, zuurstoftekorten, te weinig verdunning,.. In de kustpolders verhoogt het risico op verzilting. Verwacht wordt dat de landbouw door teeltadaptatie en variëteitenkeuze zich behoorlijk zal kunnen aanpassen, maar de strijd om zoet water zal toenemen, aangezien ook drinkwatervoorziening en industrie dit nodig hebben en in de zomer het aanbod schaars zal zijn. Het beleid zal in toenemende mate voor prioriteitenkeuzes gesteld worden. Ook grondwaterafhankelijke ecosystemen zullen lijden onder watertekort en bepaalde diersoorten kunnen zich niet snel genoeg aanpassen. Algemeen wordt aangenomen dat de biodiversiteit door klimaatwijziging nog meer onder druk zal komen te staan. West-Vlaanderen wordt gekenmerkt door kleine natuurgebieden. Er zijn voldoende stapstenen voor migratie nodig, wat de nood aan natuurverbindingen nog verhoogt.

Nu iedereen er nog maar eens van overtuigd was dat we met man en macht klimaatverandering dienen te voorkomen, was het hoog tijd voor wat positief nieuws. De spanning steeg : Wim Pauwels van ANB maakte de winnaar van de eerste West-Vlaamse Natuurstudieprijs bekend : het publiek had een overtuigende voorkeur om het eikelmuisproject van de zoogdierenwerkgroep van Natuurpunt te belonen met 500 euro. Johan Staelens bedankte in naam van de Zoogdierenwerkgroep de zaal. Yan Feryn (onder links boven) vatte 10 jaar Natuurstudiedag nog eens op zijn gebruikelijke vermakelijke manier samen. Tot slot bedankte gedeputeerde Decorte alle deelnemers en nodigde hen uit voor een lekker streekbiertje ter afsluiting van deze leerrijke dag.

PLANTJES EN BEESTJES

OP ZOEK NAAR EEN DONKER PLEKJE IN WEST-VLAANDEREN

Dankzij kunstverlichting hoeven we niet meer in bed met het vallen van de nacht. Met de schakelaar verlengen we onze dagen en kunnen we ook 's nachts gaan werken of sporten in open lucht. Kunstverlichting geeft ons een gevoel van veiligheid wanneer we fietsen in de donkerte. Zebrapaden lichten op, er is licht vóór het eind van de tunnel en verlichte historische gebouwen maken steden aangenaam voor nachttoerisme. De wereld is wakker, 24 op 24. Maar kunstlicht heeft - naast heel wat positieve effecten - ook zijn negatieve kanten....

Op zoek naar een donkere plek

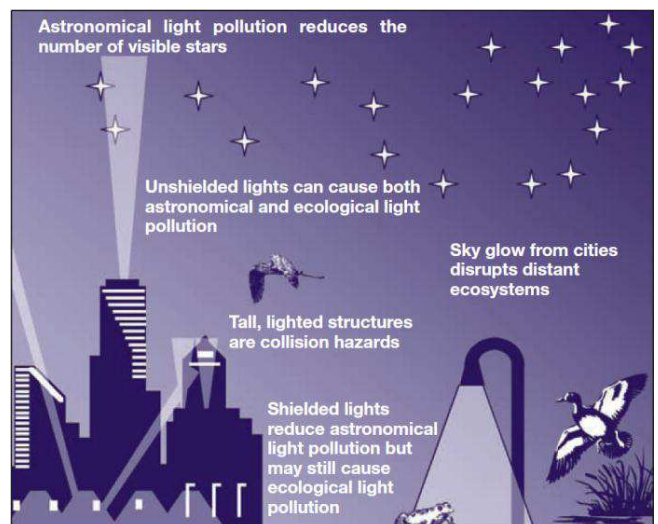
Als je de nacht eens over je wil laten kruipen, kan je maar best eerst goed uitkijken waar je heen gaat. In West-Vlaanderen kan je de donkerste gebieden vinden in de Westhoek (De Blankaart) en ook wel in de Polders in de buurt van Jabbeke. Die laatste staan echter al onder de invloed van de lichtkoepels van Oostende. Overall in deze provincie is er wel één of andere invloed van kunstlicht.

Lichthinder?

De ene buurman heeft een tuin vol oplichtende kaboutertjes en vijverlampjes, terwijl de andere de lichten zorgzaam dooft. Dit verschil bestaat ook tussen bijvoorbeeld de winkelstraat en de uitlichting van historische gebouwen : het ene is exuberant verlicht, het andere kent meer matiging. Kunstlicht kan echter veel overlast veroorzaken, van regelrechte verblinding tot een verstorende factor bij het verrichten van avondlijke of nachtelijke activiteiten (bijv. skytracers), of als bron van onbehagen. Een bijzonder gevoelige groep voor lichthinder zijn de astronomen, die de sterrenhemel zien vervagen door lichtvervuiling. Ook dieren ondervinden

lichthinder door versnippering, beïnvloeding van hun leefgebied en verstoring van hun bioritme. Zelfs planten ondervinden hinder door het ondoordacht gebruik van kunstlicht.

Hinder wordt door iedereen anders ingevuld, een duidelijke definitie is hier dus op zijn plaats. Maar zelfs dan zijn er verschillen naargelang de instantie, die de definitie opstelt.

Lichtvervuiling volgens MIRA :

is de verhoogde helderheid van de nachtelijke omgeving door overmatig en verspillend gebruik van kunstlicht.

Lichtvervuiling wetenschappelijk :

is een wijziging van lichtniveau's in de buitenlucht als gevolg van kunstmatige verlichting.

Lichtvervuiling volgens UNESCO :

Elke introductie van licht door de mens, direct of indirect, van kunstmatig licht naar de omgeving.

Doe het licht maar uit...

Lichthinder kent verschillende vormen, die je stuk voor stuk kan onderscheiden als je in een vlak landschap in de verte tuurt. Het sportstadion baadt in een aura van licht, een discotheek wat verder heeft een skytracer geplaatst, de straatverlichting geeft een koepel van gloed, het winkelcentrum lijkt nog open en bomen en andere monumenten worden uitgelicht. Zoals de bijgaande figuur aanduidt, kan een lichtluier rechtstreeks gevormd worden door verlichting die in de lucht straalt, of onrechtstreeks, door weerkaatsing en diffusie op een oppervlakte of door de omliggende partikels in de lucht.

Non Cut-off

Semi Cut-off

Full Cut-off

Invloed op mens en natuur...

De dag doorbroken...

In het leven van mens én natuur speelt licht een essentiële rol. Licht is immers verantwoordelijk voor veel levensprocessen. Bijna alle levende planten en dieren op deze aarde leven in ritmen. Vele dieren hebben het dag- en nachtritme nodig om te rusten en te recupereren. Op vele plaatsen levert het ontbreken van dit ritme een probleem voor de dieren. Door een nachtelijk teveel aan licht, verlengen de dagen en

geraken de dieren ontregeld en uitgeput. Een goed voorbeeld hiervan is het nachtelijk kraaien van de haan, die bij aanspringend licht ervan uitgaat dat de dag begint. Andere hanen kraaien dan weer helemaal niet meer, omdat ze ontregeld zijn.

Licht gevaarlijk

Dieren herkennen lichtbronnen niet steeds als een gevaar en gaan er naartoe. Getuige hiervan zijn de vele verkeersslachtoffers onder de konijnen en egels. Zij worden naar de autowegen getrokken door de overvloed aan licht en belanden er onder de wielen van auto's. Zo vinden 90.000 trekvogels ieder jaar de dood door tegen de glazen wanden van verlichte wolkenkrabbers in New-York te vliegen op hun trektocht naar het zuiden. Ook de insecten die op het licht afkomen, zijn een te gemakkelijke prooi voor nachtroofdieren. Andere dieren kunnen zich ook minder verschuilen onder het deken van de duisternis. Maar ook de voortplanting raakt ontregeld, dieren geraken de seizoenen kwijt, winterslaap wordt verstoord, enz.

Ook planten ondervinden hinder

Door het belichten (rechtstreeks en onrechtstreeks) van planten wordt er ook ingegrepen in de groeicyclus.

Bomen, die 'uitgelicht' worden (een lamp, die naar de top gericht wordt) blijven langer groen en gaan later in winterrust, of keren er te vroeg uit terug. Andere planten en bloemen hebben donkerte nodig om tot bloei te komen. In Poperinge dooft men bijvoorbeeld de straatverlichting gedurende een bepaalde tijd, om de hopteelt niet de schaden. Uiteraard mogen economische redenen niet de enige zijn om zorgzaam om te springen met verlichting.

Maar ook jij

Intussen werd aangetoond dat ook de mens zware gevolgen ondervindt. Het gebruik van kunstlicht heeft gevolgen voor het algemeen welzijn van de mens: nachtschiften sturen de biologische klok in de war, straatlampen beïnvloeden onze vaste slaap, maar ook de schoonheid van de sterrenhemel wordt bedolven onder een waas van licht. In streken waar er weinig lichtpollutie bestaat, kan je tot 3500 sterren met het blote oog zien. In België kan je er gemiddeld nog 600

waarnemen en in de omgeving van grote steden nog een 100-tal. Vele mensen hebben nog nooit de Melkweg gezien, nochtans een bron van inspiratie voor volksverhalen en schoonheid in andere gebieden.

Of is het gewoon verspilling?

Het elektriciteitsgebruik door verlichting draagt bij tot de milieudruk, die ontstaat door de opwekking ervan. Door deze energieopwekking ontstaan er onder meer broeikasgassen en kernafval. 25% van de Belgische verlichting kan beschouwd worden als lichtvervuiling. Dit komt overeen met 100.000 ton CO₂, of de gemiddelde CO₂ emissie van een 20.000 auto's voor een jaar. Naast een goed doordachte plaatsing, het juiste materiaal (FCO-armaturen (full cut off)) en de juiste hoeveelheid lampen, moet ook de energie-efficiëntie van de verlichting in ogenschouw genomen worden. Daarenboven vormt de productie van verlichtingseenheden, die niet doelmatig ingezet worden of niet over de nodige kwaliteiten beschikt, een verspilling van grondstoffen en energie.

Hoe kan het dan wel?

Of het nu gaat over wegverlichting, verlichting van sportterreinen en werven of het verlichten van een tuinhuis, dezelfde regels kunnen steeds toegepast worden:

Verlicht alleen wat nodig is !

Een juiste inschatting van de nodige hoeveelheid verlichting, geeft al een goede start om verspilling te vermijden. Als aan deze voorwaarde werd voldaan, moet er op zoek gegaan worden naar de juiste armatuur en lamp. Het licht kan ook best zoveel mogelijk op het gewenste object of zone schijnen. Hiervoor werden de Full-Cut-off-armaturen ontwikkeld (FCO). Deze armaturen begeleiden het licht naar de plaats waar het gewenst is en zorgen voor minder diffusie. Uiteraard is ook de manier van plaatsen hierbij van belang. Een FCO-armatuur die niet juist gericht is, geeft ook verspilling.

Binnen de inschatting van de juiste hoeveelheid belichting, is ook het vermogen van de lamp zeer belangrijk. Dit kan best zo laag mogelijk gehouden worden met enkel een strikt noodzakelijke lichtsterkte. Gebruik dan ook, waar wenselijk, LED-verlichting of andere besparende lampen.

Wanneer dat het nodig is

Het verlichtingsniveau moet niet altijd even hoog zijn: het gebruik van beheersystemen (bewegingsmelders en timers) kan al heel wat helpen. Vele sportvelden en winkelcentra bijvoorbeeld blijven onnodig lang verlicht. Daarnaast wordt er nog te weinig rekening gehouden met de bestaande verlichting, met een kakafonie van

lichtbundels als gevolg.

Met zo weinig mogelijk hinder

Zoals eerder gemeld kan het juist kiezen en richten van een armatuur al heel wat helpen. Licht kan best van boven naar onderen gericht worden en enkel op het voorwerp dat verlichting nodig heeft. Maar ook het gelijkmatig verdelen is van belang. Vele straten hebben een licht-donker afwisseling, waardoor je ogen zich telkens opnieuw moeten aanpassen.

En het kan

Vele gemeenten staan open voor deze visie. Dat bewijst immers het feit dat in de toewijzingscommissies voor openbare aanbestedingen, op vele plaatsen het advies van Preventie Lichthinder wordt gevraagd. Aannemers worden verplicht om in hun bestek te plaatsen op welke manier ze de lichtpollutie zullen aanpakken. De distributienetbeheerders, die instaan voor het grootste deel van de openbare verlichting, kijken steeds meer naar de energie-efficiëntie van hun nieuwe aankopen. Dit helpt al heel wat tegen de lichtvervuiling, maar het kan nog altijd meer.

In Gent worden er nu experimenten ondernomen om de mogelijkheden van LED-verlichting in kweekloosden te onderzoeken. Dit zou de bestaande serres in de toekomst moeten vervangen en zo ook heel wat lichtpollutie wegnemen.

Trage wegen worden op sommige plaatsen verlicht met naderingslichten, die aanspringen door middel van bewegingssensoren.

De opvolging van klachten binnen de gemeenten loopt echter nog niet gesmeerd: de wetgeving is te weinig gekend, of wordt niet toegepast. Het plaatsen van een skytracer (een bewegend licht dat de lucht in schijnt) is bijvoorbeeld verboden, echter in vele gemeenten wordt hiervoor een oogje toegeknepen. Ook het verlichten van bomen kan niet. Het is dan ook belangrijk om eigen aangifte te staven met foto's en te onderbouwen met de regelgeving hieromtrent. Hieronder een kort overzicht.

De wet uitgelicht

Echt uitgebreid is de regelgeving over lichtpollutie nog niet. Het belangrijkste wetgevend kader wordt geschetst, binnen Vlare-II : Deel 4 : Algemene milieuvoorwaarden voor ingedeelde inrichtingen Hoofdstuk 4.6 : Beheersing van hinder door licht. Art. 4.6.0.1. : Onverminderd andere reglementaire bepalingen treft de exploitant de nodige maatregelen om lichthinder te voorkomen.

Art. 4.6.0.2. Het gebruik en de intensiteit van lichtbronnen in open lucht zijn beperkt tot de noodwendigheden inzake uitbating en veiligheid*. De verlichting is dermate geconcipieerd dat niet-functionele lichtoverdracht naar de omgeving maximaal wordt beperkt.

Art. 4.6.0.3. Klemtoonverlichting mag uitsluitend gericht zijn op de inrichting of onderdelen ervan. Gewijzigd art.54 B.Vl.reg. 19 januari 1999, B.S. 31 maart 1999, eerste editie.

Art. 4.6.0.4. Lichtreclame mag de normale intensiteit van de openbare verlichting niet overtreffen.

Deel 6 : Milieuvorwaarden voor niet-ingedeelde inrichtingen

Hoofdstuk 6.3 : Beheersing van hinder door licht

Art. 6.3.0.1. : Onverminderd andere reglementaire bepalingen moet men de nodige maatregelen treffen om lichthinder te voorkomen.

Art. 6.3.0.2. : Het gebruik en de intensiteit van lichtbronnen in open lucht zijn beperkt tot de noodwendigheden inzake uitbating en veiligheid*. De verlichting is dermate geconcipieerd dat niet-functionele lichtoverdracht naar de omgeving maximaal wordt beperkt.

Art. 6.3.0.3. : Klemtoonverlichting mag uitsluitend gericht zijn op de inrichting of onderdelen ervan. Gewijzigd art. 247 B.Vl.reg. 19 januari 1999, B.S. 31 maart 1999, eerste editie.

Art. 6.3.0.4. Lichtreclame mag de normale intensiteit van de openbare verlichting niet overtreffen. *Onder 'veiligheid' wordt enkel de veiligheid van personen verstaan en niet beveiliging tegen inbraak.

En dan heb je ook nog een verwijzing in de verkeerswetgeving :

Art. 80.2 van de wegcode, KB van 1 december 1975, houdende Algemeen Reglement op de Politie van het Wegverkeer : Het is verboden op de openbare weg reclameborden, uithangborden of andere inrichtingen aan te brengen die de bestuurders verblinden, die hen in dwaling brengen, die, zij het ook maar gedeeltelijk, verkeersborden voorstellen of nabootsen, die van ver met deze verkeersborden worden verward, of die op enige andere wijze de doelmatigheid van de reglementaire verkeersborden verminderen. Het is verboden een luminositeit met een rode of een groene tint te geven aan alle reclameborden, uithangborden of inrichtingen die zich binnen een afstand van 75 meter van een verkeerslicht, op minder dan 7 meter boven de grond bevinden

In het Soortenbesluit (1 september 2009) wordt er ook impliciet een bescherming aan de fauna geboden. Hier wordt gesteld dat er op geen enkele wijze een verstoring mag worden veroorzaakt aan de diersoorten, niet opzettelijk, noch uit onwetendheid.

Tekst : Bart Vanwildemeersch

Meer info?

Je kan steeds terecht bij de vereniging Preventie Lichthinder. Hun site kan je vinden op www.preventielichthinder.be. Een andere interessante site is: www.lichthinder.be. Kijk voor interessante links ook eens op de site van Emis (Vlaamse Gemeenschap): <http://www.emis.vito.be/lichthinder-algemeen-linken-literatuur>. In Gent test men de groei van planten in verlichte loodsen: http://www.agritica.com/show_news.asp?v=1&jaar=10&id=2799&lang=

Oudlandpolder. Foto : Provincie West-Vlaanderen

DUURZAME IDEALEN & COÖPERATIEF ONDERNEMEN

2 HANDEN OP 1 BUIK

Coöperatief ondernemen zit, door de tijdsgeest van economische crisis en bijbehorende vernieuwde aandacht voor lokaal ondernemen, in de lift. Alleen al in West-Vlaanderen zijn er op dit ogenblik al 980 coöperaties actief. 2012 is zelfs door de VN uitgeroepen tot het jaar van de coöperaties. Ook voor het behalen van doelstellingen omtrent natuur en milieu kunnen coöperatieve vennootschappen nuttig zijn. Dirk Dalle, directeur van Hefboom vzw, kwam ter gelegenheid van de Algemene Vergadering van de WMF naar Brugge om de natuur- en milieuverenigingen hierover te informeren.

Coöperaties zijn niet nieuw.

Het is een Britse uitvinding. Daar werden rond 1760 coöperatieve meelfabrieken geopend. De arbeiders waren zelf eigenaar van de fabriek en konden zo niet alleen meel, maar ook boter, suiker en brood kopen. Daarna ontstonden er ook coöperatieve winkels, waarvan de winst van wat verkocht werd aan de leden werd verdeeld via een dividend. Rond 1860 ontstonden er ook woningcoöperaties, die ijverden voor een goeie huisvesting voor de werkende bevolking. Sociale huisvesting vond daarin zijn oorsprong.

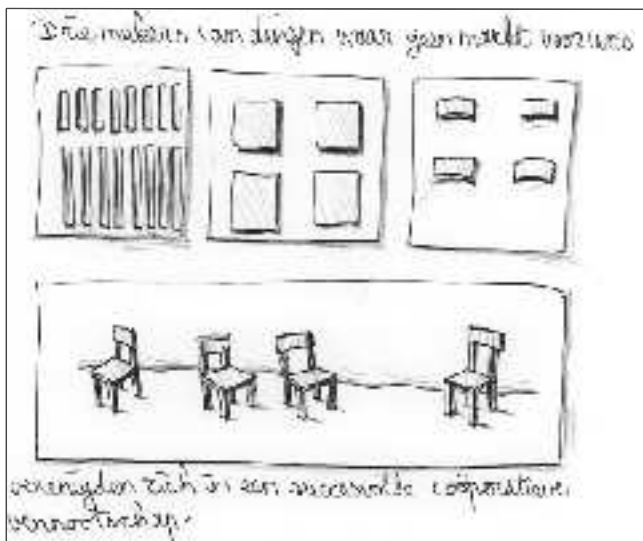
Hier in Vlaanderen waren coöperaties meestal van socialistische of katholieke inslag. De eerste verzekeringen en apotheken waren coöperatieven. Coöperatieven deden ook groepsaankopen, waardoor levensnoodzakelijk goederen goedkoper aangeschaft konden worden. Bijvoorbeeld : “Ons Brood” in Brugge, was een coöperatieve bakkerij, die de bevolking voorzag van goedkoop brood. Coöperaties ontstonden

dus om tegemoet te komen aan basale noden van de bevolking en hebben een belangrijke rol gespeeld in de ontvoogding van de gewone man. Coöperaties droegen dan ook namen als “eigen hulp” en “Ons eigen brood”(Izegem).

Na de eerste wereldoorlog zette zich een langzaam verval in van de coöperaties : coöperatieve winkels konden niet meer concurreren met de schaalvoordelen van grote winkelketens. Ook braken er betere financiële tijden aan, waardoor het motief van armoedebestrijding wegviel. Toch werden er in die tijd nog veel landbouwcoöperatieven opgericht en daarmee samenhangend coöperaties in het spaar- en bankwezen, zoals BACOB en CERA.

De laatste jaren zijn coöperatieven herontdekt en aan een heropleving begonnen. We leven dan ook in een doorgedreven kapitalistisch economisch systeem dat steeds vaker tekort schiet om ook aan essentiële maatschappelijke, waaronder ook ecologische, noden te voorzien. Coöperaties komen hier vaak wel aan tegemoet, want bij coöperatieve vennootschappen staat veeleer de mens en de gemeenschap centraal.

Cartoon www.coöperatiefvlaanderen.be

Op dit ogenblik zijn er in België zo'n 40.000 coöperatieve vennootschappen, die zich situeren in allerlei economische sectoren. Maar het valt op dat er veel zijn, die te maken hebben met duurzame productie en consumptie.

Een aantal voorbeelden van coöperaties in het werkveld natuur en milieu zijn :

Ecopower : de moeder van de hedendaagse coöperatie. Ecopower, met in haar kielzog het West-Vlaamse Beauvent, is producent en leverancier van 100% groene stroom. Zij beperken zich momenteel tot 30000-tal aandeelhouders.

Limburg Wind is eveneens een groene stroom coöperatieve, die gaat voor de verwezenlijking van windenergie in Limburg met windproducent Aspiravi als partner. Momenteel wegens groot succes geplafonneerd op 4000 aandeelhouders.

Het **Limburgs klimaatfonds** is een coöperatieve van bedrijven, ondernemingen en vzw's, die willen werken maken van klimaat.

Buitengoed cvba is een Oostendse coöperatieve met duurzame en sociale doelstellingen zoals het beheren van natuurgebied, begrazing en aanplant van een bos. Ook Natuurpunt is aandeelhouder bij deze coöperatieve vennootschap.

DuwoLim, eveneens een Limburgse coöperatieve die wil werk maken van het beperken van energieverbruik bij particulieren. Zij besteden speciale aandacht aan kansarmoede.

Energie voor meer natuur, is ook een coöperatieve rond zonne-energie, waarin o.a. enkele Natuurpunt afdelingen participeren. Hoewel de coöperatieve het er wellicht zonder kleerscheuren zal vanaf brengen, is deze cvba een voorbeeld van hoe belangrijk solvabele partners zijn, ook voor een coöperatieve.

Op dit ogenblik werken **Hefboom vzw** en andere partners uit het middenveld aan de oprichting van een coöperatieve bank. Maar dit is niet evident, o.a. de voorwaarde om eerst 100.000 klanten te moeten hebben om een erkenning te krijgen, is zeer zwaar.

Verder zijn andere coöperatieven in het duurzame werkveld o.a. **De Natuurfrituur**, **Tintelij** (natuurverven), **Hinkelspel** (productie van biologische kaas), **De Wassende Maan** (biodynamische landbouw).

Tintelij, coöperatieve voor natuurverf en schilderwerken te Gent

Coöperatief ondernemen is een aanvullende vorm van gewoon ondernemen.

Een coöperatie is een vorm van zelforganisatie van producenten of gebruikers of beide. Ze wordt dus op een vrijwillige manier opgericht om tegemoet te komen aan het vervullen van gemeenschappelijke noden en verwachtingen. Via een coöperatie is het gemakkelijker deze noden te lenigen dan voor elk individu apart, vooral op het gebied van investeringen.

Wel is het belangrijk om in het achterhoofd te houden dat een coöperatie wel degelijk een handelsvennootschap is, die in de markt en dus ook marktgericht werkt. Men kan dus ook verlies lijden door aan te sluiten bij een coöperatieve. Een goed doordacht ondernemingsplan is dan ook een vereiste. Belangrijk om te weten is ook dat er 2 vormen van coöperatieve vennootschappen zijn : deze met beperkte aansprakelijkheid, de cvba, zijn streng gereguleerd. De cvoa, de coöperatieve vennootschap met onbeperkt aansprakelijkheid is risicovoller, omdat men met beperkte inbreng onbeperkte aansprakelijkheid kan hebben.

Erkende en niet- erkende coöperaties

Er zijn door de nationale raad van coöperatie erkende coöperaties en niet erkende. De criteria voor erkenning zijn redelijk streng, namelijk : vrijwillige toetreding van de aandeelhouder, gelijk stemrecht op de Algemene Vergadering of beperking van het stemrecht tot max. 10 % voor aandeelhouders met veel aandelen, aanstelling van bestuurders door de algemene vergadering en een beperking van het dividend tot maximaal 6% .

Gezamenlijke eigendom & democratische controle

Een coöperatie is gezamenlijk eigendom van de leden en deze oefenen er een democratische controle op uit. Een coöperatie is er voor de leden. Zij bepalen de koers. De Algemene Vergadering en Raad van Bestuur bestaan uit leden, eventueel aangevuld met experts. Elk lid heeft 1 stem. Het is in een coöperatie heel belangrijk dat er duidelijke, tijdige en transparante informatie wordt verstrekt aan de leden. Een coöperatie kan autonoom en onafhankelijk fungeren .

Coöperatief ondernemen heeft dus ook voor duurzaam ondernemen heel wat troeven, zoals :

- Schaalvoordelen : door een groepsaankoop kan, bv. groene stroom, energiezuinige huishoudapparatuur, ...door de grotere hoeveelheid een interessante prijs bedongen worden.
- Draagvlak in de gemeenschap : coöperatieve vennootschappen hebben meer draagvlak in de gemeenschap omdat ze meer maatschappij dan kapitaalgericht zijn. Ze vormen een tegengewicht voor grootbanken, multinationals en energiereuzen.

Coöperaties dragen dus ook een zekere kritiek op plat kapitalisme in zich.

- Meer zelfbeheer dan een overheidsinstelling. Ze zijn dus minder politiek gedreven en passen binnen democratische en participatieve doelstellingen.
- Lagere kosten. Voordelen van een erkenning zijn beperkte vrijstelling van onroerende voorheffing op dividend, vrijstelling prospectusplicht bij uitgifte van aandelen en het sociaal statuut van bestuurders. Administratie bv. kan gedeeld worden, wat ook een financieel voordeel oplevert.
- Lokale verankering bv. omwonenden participeren in de plaatselijke kaasmakerij. Goederen delen en lokale economie, zijn waarden, die ook passen bij een duurzame ideaal.
- Soms zijn er ook financiële voordelen voor de aandeelhouders van coöperatief kapitaal. In deze vreemde tijden geven aandelen in een coöperatieve soms zelfs meer dividend dan bij de bank. Een lagere tot zero return on investment worden soms aanvaard door coöperaties, die een groot gebruikersbelang hebben of die een hoge gemeenschapswaarde hebben. Soms wordt ook een hogere return on investment verwacht, maar dit is dan bij cvba die ook een hogere opbrengst in de markt opleveren.

Een vzw mag niet in hoofdzaak handels- en nijverheidszaken drijven. Sommige vzw's gaan daar nu wel redelijk ver in, maar dit zal wellicht niet blijven duren. Vandaar dat interessant kan zijn voor sommige vzw's dat ze een deel van hun activiteiten afsplitsen in een cvba. Het cruciaal verschil met een vzw is dat een vzw geen winst mag uitkeren en een cvba dus wel. Een vzw heeft ook geen aandelen en ingebrachte middelen kunnen dus ook niet teruggevorderd worden.

Meer lezen en bekijken over coöperatieven :

www.cooperatiefvlaanderen.be
www.cooperatiefondernemen.be
www.ecopower.be ; www.beauvent.be
www.buitengoed.be ; www.hefboom.be

“Het mondiale uitzendkantoor. Waardig werk in tijden van globalisering en crisis” van Dirk Barrez en John Vandaele o.a. over zelfbeheer en coöperatie en de beweging van gerecupereerde fabrieken door arbeiders in het door crisis getroffen Argentinië. De beweging breidt uit naar andere landen waar er economische en sociale crisis heerst.

“The Take” documentaire van Naomi Klein en Avi Levi. Over de bezetting van een fabriek door de werknemers in Argentinië tijdens de crisis van 2004 en hoe zich organiseren om de fabriek in eigen beheer te nemen. Te bekijken o.a. via www.veoh.com of www.youtube.com

“Het wonder van Baskenland” Tegenlicht- documentaire van de VPRO over het coöperatieve Spaanse dorpje Mondragon. www.tegenlicht.vpro.nl

SOCIALE MEDIA VOOR JOUW VERENIGING?

Met een berichtje vanop je gsm, post je vandaag een uitnodiging voor een feestje aan al je vrienden, je 'twittert' een foto van je soep aan je volgers of regelt een familiebijeenkomst via Doodle. Maar kan je dit alles ook nuttig inzetten voor de leden van je vereniging? Na de inleiding op Facebook en Twitter, die Kristof D'Hanens van Ilikemedia in oktober gaf bij de Algemene Vergadering van de WMF, besprak hij nu op een vorming van de Bond Beter Leefmilieu een overzicht van een aantal andere handige instrumenten.

Sociale media ondersteunen je werking

"Deze beelden werden gisteren gepost op Youtube. We zijn niet zeker over de herkomst, maar willen je wel waarschuwen voor de directe inhoud." De opstand in Syrië leeft niet enkel in de straten van het land zelf, maar kan ook in real time door de wereld gevolgd worden. Net als het leven van Senator (nu minister) Q, wanneer hij bijvoorbeeld zijn maaltijd wereldkundig maakt via Twitter, alvorens er een hap van te nemen. Wil je wat kwijt aan zangeres Laura Lynn? Via haar Facebook-fanpagina krijg je direct antwoord. Web2.0 toepassingen en sociale media zijn niet meer weg te denken uit ons dagelijks leven. Sommige mensen leiden zelfs een quasi virtueel bestaan, terwijl andere dan weer zweren bij het menselijk contact. Er bestaan echter ook tussenvormen, waarbij je deze nieuwe media kan inzetten om ontmoetingen te vergemakkelijken en zo het werk van je vereniging te onderbouwen...

Het eerste internet

De eerste keer dat je het magische web betrad, de eerste klik op een website, gaf je misschien niet de verwondering die je verwachtte. Veel tekst, weinig lay-out en beperkte grafische mogelijkheden. Je kon pas een pagina bekijken, als je het volledige adres ervan kende. Dat alles veranderde met de komst van Explorer en Altavista, in de tweede helft van de jaren '90, waardoor je met wat richtwoorden bij de gevraagde site kwam. Foto's, links, bewegende beelden,... werden nu standaard.

Het is echter pas in 2003 dat de sprong van digitale folder naar uitwisseling van info gemaakt wordt. Krantenwebsites ontdekken de zegen van de online reacties op artikels en blogs geven het verhaal van Jan Modaal wereldwijde bekendheid

Wie ging wat doen tegen wanneer?

www.rememberthemilk.com geeft je hiervoor een heel interessant instrument. Met dit programma kan je verschillende taken aan groepen van medewerkers toewijzen. Daarenboven kan je elke taak apart een datum en een statusopvolging geven. Eenvoudig met je google-account inschrijven en je bent vertrokken! Dit alles kan je ook met Outlook, maar dan ben je beperkt tot je eigen computer. Een soortgelijk instrument kan je vinden in www.wunderlist.com.

Je persoonlijke startpagina

Met www.google.be heb je een overzichtelijke en persoonlijk startpagina. Hierop kan je, naast spelletjes en andere onzin, ook programmaatjes kopiëren, die je je dag helpen structureren. Zo kan je de RSS van je favoriete krantensites invoegen ('feed toevoegen' en de URL invoegen) en op elk moment een overzicht bekijken van wat er gaande is in de wereld. Je kan er je Google agenda aan toevoegen, een buienradar, je Skype-account,... Een handig ding om alles voor je vereniging op een rijtje te zetten.

To Twitter or not to Twitter

Soms lijkt het of de hele wereld op Twitter zit, behalve jezelf. Niets is minder waar. In België zijn er momenteel een 100.000 gebruikers van Twitter. Niet echt een doorsnee van de bevolking dus, te meer als je weet dat het voornamelijk de politieke klasse, de journalisten (om de politiek te volgen) en de marketeers zijn die regelmatig een tweet uitzenden. Hoewel minder representatief, wordt Twitter toch gebruikt om de mening van de modale vlamming weer te geven. Je kan er een bepaalde persoon volgen, maar ook natuur- en milieuorganisaties (inloggen en zoeken op 'natuur-milieu'). Wil jezelf tweets uitzenden, weet dan dat deze kort moeten zijn. Je hebt immers maar 140 tekens om je boodschap aan de wereld te vertellen...

Twitteren binnen je organisatie heet Yammer

Een vervolg op het verhaal, dat misschien wel interessanter is voor verenigingen is www.Yammer.com. Met dit programma kan je korte berichtjes uitzenden naar een groep die je zelf instelt (en werkgroep binnen je vereniging bijvoorbeeld) om een bepaald dossier op te volgen. Daarnaast kan je ook de betreffende documenten meesturen met je bericht. Elk lid kan ook zijn of haar status aangeven (vgl. Facebook), waardoor het eenvoudig wordt te weten wie er met wat bezig is.

Documenten delen in 'the cloud'

Je hebt een mooie foto voor het ledenblad, maar je krijgt hem maar niet doorgemailed. Dus, je comprimeert, of je gaat eenvoudigweg met je USB-stick naar je collega van het blad en laadt de foto in op haar computer. Dat kan anders : met www.dropbox.com kan je grotere bestanden op een beveiligde plaats opslaan. De ruimte op die server kan je dan reserveren voor jou alleen of een groep mensen, bijvoorbeeld de redacteur van het ledenblad. Je hebt tot 2GB opslagruimte. Wil je ook je PowerPointpresentaties opslaan? Kijk

eens op www.slideshare.com. Naar keuze kan je de presentaties delen met de wereld en toegang verschaffen om de inhoud te bewerken, of je kan ze in PPS zetten en zo de inhoud te beveiligen en de toegang te beperken tot jezelf. Met Slideshare kan je de voorstellingen ook op je site plaatsen, zodat bezoekers deze ook kunnen bekijken. Heb je wat PDF-documenten te delen? Ga dan naar www.issuu.com. Je hoeft niet in te loggen. Het delen van je documenten kan je instellen en de site is ook bruikbaar als bibliotheek van PDF's op jouw webstek. Als je dan een interessante PDF vindt op deze site, kan je die naar Word opzetten met www.pdfword.com. Zo kan je deze tekst gebruiken als inspiratiebron voor jouw werking.

Heb je hiermee nog niet genoeg? Wel, met www.wetransfer.com kan je grote bestanden doormailen (tot 2GB), naar 20 adressen.

Plannen

Met je Google-account, kan je ook een agenda aanmaken voor jezelf en voor je vereniging. Zelf kan je werkafspraken, afspraken voor je vereniging enz... mooi ordenen per thema. Daarnaast kan je bepaalde mensen toegang geven tot een aantal thema's binnen je agenda ('familie', of 'vereniging',...). Heb je intussen echter al een agenda op Yahoo, of Outlook, dan kan je die eenvoudig integreren op je Google-agenda. Voor je vereniging kan je een aparte account openen. Deze is dan de verzamelplaats van alle afspraken binnen het kader van je vereniging en/of een deelplaats voor de agenda's van je collega's. Deze agenda kan je ook op je site integreren.

Om afspraken te plannen en te beheren kan je eens kijken op www.doodle.com. Je kiest een aantal data waarop je vrij bent en stuurt deze door aan de betrokkenen. Op elk moment kan je zien wie er al geantwoord heeft en welk moment het populairst bevonden wordt. Met mydoodle kan je dit alles koppelen aan je Google-agenda, zodat je geen afspraken over het hoofd ziet. Heel wat van de toepassingen kan je ook in Facebook terugvinden. Hiervoor verwijs ik je graag door naar de vorige uitgave van ons tijdschrift.

Wanneer en hoe?

Belangrijk is om op voorhand eens na te gaan voor welke doeleinden je welk programma kan gebruiken. De communicatie binnen je organisatie kan best goed aansluiten bij deze die je naar buiten voert. Niet elk programma is even toegankelijk, of nuttig. Zo kan je best niet te veel agenda's naast een gebruiken, maar heb je ze best in een tool. Wil je de vorming nog eens overlopen? www.slideshare.net/ilikemedia/20120126-bbl-internecommunicatie-deel-1 (en klik dan verder naar het tweede deel).

Tekst: Bart Vanwildemeersch

LEESVOER VOOR VERANDERING

CHANGE

Welke toekomst staat ons en onze kinderen te wachten. De laatste tijd vraagt iedereen het zich wel eens af. Het journaal en de kranten staan bol van onrustwekkende berichten over economische crisis en politici, die onmachtig lijken deze op te lossen. En gaat het niet over banken en de euro, die dreigen over kop te gaan, dan wel over uitzonderlijke weerfenomenen, milieurampen, verlies aan biodiversiteit en andere wereldproblemen, die te maken hebben met onze manier van leven.

Politici en tal van economen blijven de mantra herhalen dat economische groei de oplossing is om onze welvaart te handhaven. Maar is dit wel zo? Steeds meer stemmen, ja zelfs van economen, zeggen dat er nu grote veranderingen nodig zijn, wil onze beschaving overleven. Niet alleen onze economisch, maar ook ons ecologisch systeem en bijgevolg ook onze samenleving bevinden zich in een wankel toestand. Enige oplossing is dringend een begin maken aan de transformatie naar een andere economie en bijgevolg samenleving. Maar hoe?

De laatste tijd verschijnt er steeds meer verdienstelijke lectuur over dit onderwerp. Hier een aantal warm aanbevolen werken :

Einde aan de groei – aanpassen aan een nieuwe economische realiteit - Richard Heinberg.

Pas verschenen bij uitgeverij Jan Van Arkel is de eerste Nederlandse vertaling van dit boek van Richard Heinberg. Het is zijn nieuwste boek “einde aan de groei”. Daarin schetst Heinberg dat de crisis niet louter financieel is, maar ook gaat over schaarser wordende grondstoffen en olie. Dit heeft als gevolg dat alles, ook voedsel duurder wordt. Richard Heinberg heeft het over het keerpunt in de wereldeconomie, waar we voor staan en over de ecologische en economische grenzen, waar we op botsen. Richard Heinberg schreef al een hele stapel boeken over dit onderwerp, maar tot nu toe waren deze enkel in het engels verkrijgbaar.

De markt voorbij – voor een hedendaagse politieke ecologie - André Gorz

André Gorz is visionair grondlegger van de politieke ecologie. Hij zei al in 1983 : “We bevinden ons aan het begin van een mondiale economische crisis, die nog decennia zal duren. Het ergste moet nog komen

de financiële ineenstorting van grote banken, waarschijnlijk ook landen. Deze instorting, alsook de middelen om hen te voorkomen zullen enkel maar de crisis van de maatschappij en de heersende waarden verergeren (...) zo kan het niet meer verder. We zullen grote beproevingen te verduren krijgen. Laten we daarom nadenken over radicale alternatieven.” André Gorz was heel zijn leven lang een vurig pleitbezorger van

een economie met respect voor ecologische grenzen en voor een andere, minder materiële welvaart. Hij pleit eveneens voor een arbeidsherverdeling &- waardering, waarbij iedereen minder maar wel maatschappelijk relevant werk doet en een basisinkomen voor iedereen. De markt voorbij is een bloemlezing met artikelen en interviews over en met Gorz, uitgegeven door Oikos, met voorwoorden van Jan Blommaert en Dirk Holemans.

Grenzen aan de Groei – Tim Jackson

Er is al veel reclame gemaakt voor dit boek, maar we doen het hier nog eens, want het is inmiddels een standaardwerk geworden, en het is geschreven door een econoom. Jackson zegt in zijn boek ronduit dat ontkoppeling een mythe is. M.a.w. met alleen het efficiënter maken van onze productiewijzen, energie- en materiaalgebruik zullen we geen halt kunnen roepen aan de levensbedreigende klimaatopwarming. Volgens Jackson moeten we snel en drastisch (meer dan 90%) dematerialiseren, minder energie gebruiken en CO₂ uitstoten. Dit kan enkel lukken wanneer we evolueren naar een ander economisch systeem, waar niet economische groei volgens BNP voorop staat, maar echte maatschappelijke en sociale welvaart. We staan dus voor een noodzakelijk en dringende mentaliteitswijziging ten aanzien van consumeren en produceren. Een arbeidsherverdeling is ook één van zijn instrumenten om de transitie mogelijk te maken.

Van verontwaardiging naar verandering – Dirk Barrez

Dirk Barrez verwoordt het zelf zo : “Alle jongeren kunnen gerust zijn. Hun leven zal niet saai zijn. Straks schiet vrijwel niks meer over van de geruststellende wereld, die hun ouders en grootouders hebben gekend. Er overvalt ons een omwenteling van de geschiedenis, waarbij alle voorgaande verbleken. De ineensstorting van de mondiale beschaving loert om de hoek. Dit alles is niet bedoeld om u te doen verstarren van angst. Wel moeten we realistisch zijn en deze vele en grote gevaren onder ogen durven zien. Want weten hoe onze wereld er aan toe is, is een aansporing om onze kennis en verbeelding aan het werk te zetten en alternatieven uit te denken. Er is zelfs plaats voor optimisme, want dit is ook een kans om tot een menselijkere samenleving te evolueren. Leiderschap is nu belangrijker dan ooit, maar de politici laten het afweten : hun onmacht, onkunde en zelfs onwil is stuitend. Kortzichtige, zelfzuchtige elites, die verworven democratische en sociale en burgerrechten snel afbouwen onder dekmantel van de economische crisis met als gevolg een steeds wijder gapende kloof tussen arm en rijk, nu ook in het Westen. Het afgelopen jaar zagen we het verzet daartegen opkomen in de vorm van o.a. Occupy-beweging, het volk in het

Midden-Oosten, die het juk dictators omverwierpen, rellen in Londen en massaal protest in Spanje en Griekenland,...Vanuit dit verzet kan verandering naar een menselijker samenleving groeien.” In dit boek pleit Dirk Barrez voor het omzetten van de utopie naar de praktijk.

Plentitude, the new economics of true wealth – Juliet Schor.

In dit boek schetst Juliet Schor het ideaal van een echte welvaartseconomie : een economie, waar niet alles draait rond winst, economische groei en consumptie, maar om de echte rijkdom van een vervuld en gelukkig leven. We moeten minderen om echte rijkdom te vermeerderen. Dus niet meer, maar minder werken, minder spenderen en consumeren voor meer menselijke en ecologische winst. Dit hoeft geen offerering te zijn.

Juliet Schor pleit voor een herovering van de tijd. We spenderen teveel van onze kostbare tijd aan marktactiviteiten. Schor pleit voor minder arbeidstijd in de markt, maar meer buiten de markt. Deze tijd kan besteed worden aan bv. opvoeding en sociale relaties. Daarnaast kan meer zelfvoorziening buiten de markt ervoor zorgen dat je minder geld nodig hebt : zelf voedsel verbouwen, kapotte spullen repareren, in energie voorzien, ruileconomieën. Schor neemt het ook op voor “echt materialisme”. Veel dingen kopen we voor de symbolische waarde, voor imago en prestige. Meer letten op kwaliteit in plaats van kwantiteit, recycleerbaarheid, verlenging van de levensduur en multifunctionaliteit is haar advies. Ten vierde meer investeren in elkaar en de gemeenschap. De “Commons”, gemeenschappelijke goederen en ruimte, herontdekken en “het delen” opwaarderen. Groei is volgens Schor ook niet de uitweg uit werkloosheid. Naast een arbeidsherverdeling en minder arbeidsuren per baan, is het nodig te investeren in sectoren, zoals gezondheidszorg, waar apparaten nooit het werk van mensen kunnen overnemen.

Tekst : Katty De Wilde